

Тоталитаристички карактер савременог мондијализма*

УДК:321.64

Милан В. Петковић, пуковник

Најновијим збивањима на Балкану, а нарочито ратом који је Северноатлантски пакт водио против СР Југославије, започета је нова етапа у историји и пракси ратовања и међународних политичких, правних и других односа. Нарушена су најмање два постулата међународне политике: суверенитет националних држава и Повеља ОУН-а, а да, при томе, већина међународних релевантних чинилаца, укључујући и саму светску организацију (првенствено Савет безбедности УН), уопште није реаговала.

У агресији НАТО-а на СРЈ дошла је до изражаја „нова врста хегемоније“ САД и „архитеката“ тзв. новог светског поретка, заогрнута плаштом западњачког мондијализма и правдана „борбом за људска права“ и „права угрожених мањина“. „Нови“ тоталитаризам не само што наликује на онај фашистичко-нацистички већ је по много чему идентичан, па и гори од оног „практикованог“ у Мусолинијевој Италији, Хитлеровој Немачкој и „троосовинском“ Јапану, или каудиљевој Шпанији. Разлика се уочава у светско-историјским околностима тих тоталитаризама: онај „стари“ је настао у једнопартијској средини, а „нови“ тоталитаризам (мондијализам) још кокетира са либералном демократијом и „класичним“ демократским институцијама, берем до извесног степена и док то одговара креаторима и протагонистима „новог светског поретка“. Последица наступања са становишта мондијализма јесте гажење права малих народа и неразвијених земаља, и присиљавање да се одрекну целокупног суверенитета (или дела) над сопственом територијом и „добровољно“ ставе под „заштиту“ моћних земаља, на челу са Сједињеним Државама.

Увод

Рат који је Северноатлантски пакт водио против Савезне Републике Југославије чини прекретницу и почетак нове етапе у историји међународних политичких, правних, дипломатских и других односа. У ствари,

* Аутор је овај текст, у скраћеном обиму и под насловом „Мондијализам или нови тоталитаризам“, представио као саопштење на међународном симпозијуму „НАТО агресија на СРЈ '99“, одржаном у Новом Саду 15. и 16. октобра 1999. године.

тим ратом је најављен почетак стварања новог глобалног поретка, у којем „криза на Косову и Метохији представља крај деценије неизвесности, нереди и лутања у међународној политици и ствара нови оквир за 21. век“.¹

Узроци, начин вођења и циљеви рата ни по чему не одговарају ономе што је било уобичајено у досадашњим сукобима. Алијанса је као изговор за агресију узела наводне, недоказане, српске злочине на Космету, а као узроке сукоба аргументе хуманитарне, моралне, па чак и „цивилизацијске“ природе. У име, наводно, хуманитарне интервенције, која се сада сматра морално оправданијом од свих других, НАТО није оклевао да погази два значајна постулата међународне политике: суверенитет националних држава и Повељу Организације Уједињених нација. Наиме, принцип суверенитета допушта свакој влади да решава унутрашње сукобе према сопственим законима, а да се, при том, нико не меша у унутрашње ствари те државе. Управо тај принцип, стар више од два века, у потпуности је нарушен 24. марта 1999, када је без икакве правне основе Југославију напао НАТО, једина преостала војна алијанса у свету. Повеља ОУН грубо је одбачена самим чином агресије на независну и суверену земљу, у име светске организације, иако за то није постојала никаква правна основа, одлука или резолуција одговарајућих, меродавних органа и институција међународне заједнице.²

Стари и нови тоталитаризам

Водећа земља Алијансе – САД, потпомогнута Великом Британијом, Француском и Немачком, која је поново постала највећа европска економска и политичка сила, у свом походу, чији је циљ контрола света, понаша се према „остатку света“ као некадашњи тоталитаристи сила Осовине. Свој нови тоталитаризам, међутим, САД не оправдавају као својевремено Адолф Хитлер, него га покривају демократском фразеологијом о наводној борби за „људска права“, за слободу народа и националних мањина, и за увођење демократије у аутократска друштва. Хитлер је био отворенији у борби против демократије као „буржоаске старудије“, коју је требало одбацити и уништити. Он се није скривао иза идеолошких фраза и, у том погледу, био је поштенији од садашњих тоталитариста НАТО-а, који, на челу са САД, не желе или не смеју отворено да заступају своје агресивне политичке и војне циљеве, своју тежњу да успоставе потпуну доминацију над целим светом и загосподаре свим областима делатности човечанства и свим светским ресурсима. Садашњи тоталитаристи морају отворено да обмањују светску јавност и измишљају „случајеве“ да би остварили своје политичке циљеве. Зато су медијске манипулације и диктатура, поред војне силе, њихово главно средство.

¹ Опширније: специјални број „Le Monde diplomatique“, Paris, Juin 1999, посвећен анализи агресије НАТО-а на СР Југославију.

² То су констатовали научници и експерти Југословенског удружења за правну теорију и праксу, и научници и истраживачи из Европе, САД, Канаде и Аустралије током међународног симпозијума „НАТО агресија на СРЈ '99“.

Уколико постоји значајна разлика у идеолошком погледу између старих тоталитариста (фашисти) и нових тоталитариста („мондијалисти“), очигледан је континуитет између старих и нових империјалиста. Наиме, док је фашизам у Немачкој или Италији био неограничена једнопартијска диктатура, са суровим репресијама, пре свега у тим земљама и против тих народа, па се касније проширио на ближе и даље окружење, нови тоталитаризам се формирао у државама у којима већ постоје демократске институције, развијене барем до одређеног степена. И што је још важније, тај тоталитаризам се јавио у условима снажне економске и политичке интеграције друштава на Западу (Европска унија). Зато се НАТО и одржао, мада су томе припомогли и други значајни разлози: интереси војноиндустријског комплекса, пласирање капитала и роба на нова тржишта и контрола над изворима и резервама енергената и путевима снабдевања. Никома није засметала чињеница да је НАТО, као одбрамбени савез, изгубио свој основни *raison d'être* после расформирања моћног Варшавског уговора и распада Совјетског Савеза. Западна алијанса је постала нова агресивна интернационална тоталитарна снага у свету, као војна сила светског капитала, који жели, по сваку цену, да влада светом у новим међународним условима.

Успешан отпор „ваздушној кампањи“ једне мале земље, каква је СРЈ, показује да нови тоталитаристи нису сила без граница. Постоје разлози на основу којих се може закључити да и садашњи међународни тоталитаризам, оличен у НАТО-у и САД, није снага која ће стално бити успешна. Пре свега, национални интереси појединих држава чланица НАТО-а и њихови потенцијални међусобни сукоби могу да доведу барем до слабљења унутрашње кохезионе снаге те политичко-војне интеграције. Осим тога, не треба потцењивати ни улогу јавног мњења у тим земљама, иако је оно под јаком државном контролом. Али, најозбиљнији отпор војној алијанси Запада могу да пруже Русија, као нуклеарна и космичка сила (мада сада економски јако ослабљена), Индија, као сила у успону, са нуклеарним и космичким потенцијалом, и Кина, са својим огромним људским и војним потенцијалима (у многим сегментима немерљивим), укључујући и нуклеарну и космичку технологију, које се не могу потцењивати.

Мондијализација

Мондијализација уклања све постојеће границе, хомогенизује културе и смањује разлике међу њима, доводи у питање идентитет и сувереност држава и народа, и намеће стварање универзалног (америчког) царства тржишне економије, изазива „балканизацију“ и „либанизацију“ света уништавањем регулаторских прерогатива традиционалних држава и ствара нова кризна жаришта, погодна за интервенције свих врста. Због тога се поставља питање шта је са суверенитетом једне земље и да ли се на нивоу планете, под покровитељством Запада, иде ка стварању „ограниченог суверенитета“, сличног ономе који је шезде-

сетих и седамдесетих година желео да уведе Леонид Брежњев, лансирајући тзв. Брежњевљеву доктрину, усмерену према земљама тадашњег „реалног социјализма“. Питање је, такође, да ли оживљава стари колонијалистички симбол – протекторат, који је 1991. године био предвиђен за Сомалију а сада се спроводи у Босни и Херцеговини, покушава да се установи у Албанији и Македонији и планира на делу (или целокупној територији) Југославије.

Одлуку о бомбардовању СР Југославије донео је НАТО без консултација или одобрења Савета безбедности Уједињених нација. Први пут у вези с једним тако озбиљним питањем свет је био сведок потискивања ОУН у други план, иако је та светска организација једина међународна платформа за решавање сукоба и очување мира међу државама и народима. Међутим, бројни показатељи, од почетка деведесетих година, указивали су на то да САД не желе ОУН у улози арбитра у међународним споровима и сукобима. У суштини, све наводи на закључак да Вашингтону више не одговарају Уједињене нације јер, у садашњем хегемонистичком положају, више не прихвата да га спутавају легалистичке процедуре светске организације, нити жели да било коме полаже рачуна о својој политици према свету, посебно ако оцени да постоји могућност прерасподеле силе и моћи у светским оквирима.

Гажењем суверенитета других држава у име хуманитарне потребе и ниподаштавањем меродавности у одлучивању Уједињених нација САД неизбежно намећу свету нове велике проблеме: усклађивање хуманитарних преокупација са стварним потребама; употребу силе; дефинисање тероризма на светском нивоу; одговорност за разарања итд. При томе, постављају се и многа друга питања као што су: да ли постоје етичка бомбардовања?, да ли се може говорити о „праведном рату“ када је војна и технолошка диспропорција снага између противника толико велика да се тешко може и замислити?, да ли и колико могу да се толеришу тзв. колатералне штете?, у име каквог морала се ради „заштите“ једног народа уништава други народ?, да ли постоје границе несразмера? итд.³ Чак и када би се нашао прихватљив одговор на та и слична питања (што је незамисливо), поставило би се одмах мноштво нових питања: због чега НАТО није интервенисао у јужном Судану, Сиера Леонеу, Либерији, Анголи, Источном Тимору, Тибету, Турској, Индији, Пакистану и Кини, или у Великој Британији или Француској, у корист угроженог становништва?, шта је навело НАТО да прекрши сопствени статут и да, као некадашњи одбрамбени политичко-војни савез, постане савез за „кажњавање непослушних“?, да ли је тако трансформисана Алијанса и даље регионална организација у коју може да се има поверење? итд. Очигледно, није реч о хуманистичким и

³ У државама НАТО-а укупно живи 763,9 милиона људи, на пространству од 23,329 милиона квадратних километара, док грађана Југославије има око 11 милиона, насељених на 102.173 квадратна километра. Дакле, однос у људству је 69:1 у корист Северноатлантског пакта. Ако би се узели у обзир подаци за само девет чланица НАТО-а, активних учесница у агресији на СРЈ, које имају 623 милиона житеља, однос је 57:1 итд.

цивилизацијским принципима, већ о систему двоструких мерила, неједнаких стандарда у оцењивању ситуације и примени права јачег.

Рат новог типа

Сукоб на Балкану је, према начину вођења, рат новог типа. Никада у досадашњој војној историји није забележено да је неки сукоб био вођен на начин на који је то чинио амерички генерал Весли Кларк, нити се ико супротставио нападачу на начин који је применио народ СР Југославије. Однос војних снага је био такав да је бесмислено говорити о њему као о чиниоцу који је могао да утиче на исход сукоба.⁴ У суштини, Северноатлантски пакт је кренуо у операцију кажњавања читавог једног народа на до сада невиђени начин у историји. С друге стране, супротставио му се народ са свим својим расположивим војним, друштвеним, духовним, културним и цивилизацијским потенцијалима. Стратегија НАТО почивала је на принципу „недодирљивости сопствених снага и супериорности своје технологије“. Стратегија СРЈ заснивала се на вољи народа да очува слободу и независност, на невиђеном патриотизму и на потпуној иницијативи свих учесника у организовању и спровођењу отпора агресији свим расположивим снагама. Међутим, „у неорату, у очима јавног мњења, губи онај који сувише убија“.⁵ Дакле, рат није видео-игра у којој се противник побеђује покретом дојстика, а губици у људству и материјалним средствима представљају у виду тачкица или бројки на екрану монитора, или кратким звучним сигнаlima. Укратко, рат је требало учинити невидљивим и решити га у своју корист, баш као и у случају видео-игре. То је био разлог што је НАТО одмах, на почетку, настојао да потпуно ућутка противничка средства јавног информисања, да наметне своје изворе и свој избор информација, и да свету пружи своју слику рата на Балкану „без крви, жртава, разарања и погрешака“. Наиме, требало је свету показати да надмоћна технологија доноси победу сама по себи и да је непотребно класично проливање крви. Али, није се рачунало на то да у рату, као и у видео-игри, постоји противник који, такође, вуче потезе. Тако је већ добијени рат практично изгубљен, а теорија ратовања је добила нови закон, који би могао да гласи: рат добија страна у сукобу која докаже јавном мњењу да супротна страна прекомерно убија. Отуда полемика између поборника „званичне истине НАТО-а“ и посматрача догађаја (као и после цепања претходне Југославије). У Лондону, британски министар иностраних послова Робин Кук није оклевао да јавно нападне дописника Би-Би-Сија из Београда, Џона Симпсона, оптуживши га да је „Милошевићев саучесник“ само због тога што је извештавао британ-

⁴ Довољан је податак да је укупан број употребљених летелица агресора био више десетина пута већи од укупног броја летелица Савезне Републике Југославије. При томе, агресор је користио и најсавременија технолошка средства и системе.

⁵ Даниел Салваторе Шифер, на трибини омладине ЈУЛ-а Приштине, 30. октобра 1999. године.

ско јавно мњење о срушеним школама, оштећеним болницама, породилиштима и обдаништима. Влада је чак затражила опозив тог новинара из Београда, али је Би-Би-Си одбио то да прихвати. У Италији, дописника *RAI* Ениа Ремондина, који је оштро критиковао бомбардовање градова и цивилних објеката, посебно зграде Радио-телевизије Србије, напали су бројни италијански новинари и интелектуалци као „Милошевићевог агента“. У Француској, запажања Режиша Дебреа, који је боравио на Космету, довела су до правог линча тог истакнутог борца за истину. Ништа боље није прошао ни Мишел Колон у Белгији, кога су претукли у полицији јер није хтео да оповргне своје тврдње да НАТО изводи неправичну агресију на Југославију. Италијанско-француског писца, филозофа и хуманисту Даниела Салваторе Шифера физички су напали шиптарски терористи у Паризу, бојкотовали су га француски, белгијски и италијански интелектуалци и, најзад, ранили су га припадници тзв. ОВК док је са групом новинара био на Косову и Метохији ради прикупљања материјала за извештавање светског јавног мњења о дивљању шиптарских терориста и бесомучном бомбардовању снага Западне алијансе.

Извештавање о ратним дејствима и резултатима ваздушних напада авијације НАТО-а на циљеве на територији СРЈ причињава огромну тешкоћу специјализованим службама НАТО-а и ангажованим средствима јавног информисања. Наиме, поред труда да се образложе циљ и разлози агресије, које ниједна разумна средина не може да прихвати као оправдање, свакодневна и многобројна ратна и „поратна“ недела све теже могу да се објасне. При томе, појављују се бројни проблеми и дилеме. Гађање и уништавање цивилних циљева најосетљивији је проблем Алијансе, првенствено Савета НАТО-а и портпарола, односно пропагандиста, ангажованих за „ширење истине о ангажовању НАТО-а у хуманитарној интервенцији“. Због тога је смишљена и техника порицања информација из других извора о тзв. колатералним штетама, а све у нади да ће „прве информације“ од званичних органа НАТО-а оставити најјачи утисак. Ако тако срочена информација ипак не убеди аудиторјум у истинитост саопштене тврдње, следи признавање делимичне кривице, срачунато на стварање лажне слике о отворености и самокритичности НАТО-а, али и изрицање бестијалних оптужби супротној страни, на пример да „противничка страна подмеће цивилне објекте под ватру НАТО авијације“. У следећем извештавању о истом догађају признаје се да се „једна бомба занела од циља“, односно да неке ракете нису биле баш сасвим правилно усмерене. Другим речима, саопштавају се информације које треба да наведу тзв. јавно мњење у „респективним земљама“ на закључак да противник сам подмеће своје цивилне, односно невојне објекте под бомбе и ракете непријатељеве авијације. Такав модел објашњења напада примењен је приликом објављивања информације о нападу на конвој избеглица. Прво је оптужена Војска Југославије, затим јединице безбедности Републике Србије и локалне „српске власти“, а потом је НАТО признао да је погођен „један цивилни трактор војне намене“.

Напори званичника НАТО-а и појединих земаља из те агрессореве алијансе да оправдају и објасне „на прихватљив начин“ смрт цивила, граничи се с апсурдом. Као оправдање за ваздушни напад на једно село америчка администрација је, на пример, навела изговор да су косметски Албанци, цивилни грађани, коришћени као „живи штит“. Нико није покушао да дâ одговор где ти цивили живе и да ли има села у којима не живе цивили. Прихватљив одговор није понуђен ни када је погођена болница са непокретним болесницима. Није било разумног одговора ни када је ракетан воз на отвореној прузи, пун цивила који су својом вољом путовали у своја одредишта. Сва понуђена објашњења су подстакла сећања на вијетнамско село Ми Лај и остале вијетнамске масакре, за које је изговор био да „вијетнамске бебе крију ручне бомбе“, или на масовно убиство сељака једног корејског села у близини неког надвожњака, за време Корејског рата. Слично се десило и када су пакистански војници отворили ватру на цивиле у Сомалији. Тада је Мадлен Олбрајт изјавила да сомалијски герилци „користе цивиле као штитове“.⁶

Америчка администрација покушава да оправда бомбардовање територије СР Југославије и поређењем броја жртава бомбардовања са бројем жртава међу албанским становништвом. Чак је и сам председник САД Клинтон, током неславне посете Грчкој у новембру 1999, изјавио да је бомбардовање Југославије било „права ствар“. Међутим, поставља се питање етике и других светски прихваћених норми ратовања које су све бескрупулозно погажене.

Британски медији су стално наглашавали „вредности својих информација“, тврдећи да су њихови извештаји „реални, непристрасни и избалансирани“. Истина, било је и таквих, посебно оних који су имали своје дописнике у Србији, јер су могли да се увере у „истинитост“ пропаганде НАТО-а и да виде резултате бомбардовања авијације националних и Пактових ваздухопловстава. Међутим, извештаји са терена, пре емитовања, „фризирају“ се и „лакирају“, тј. „стандардизују“ се према стандардима пропагандних агенција НАТО-а и тако не излазе из општеприхваћених и одобрених клишеа специјализованих психолошко-пропагандних тимова монструозно развијеног психолошко-пропагандног апарата. Због тога су, углавном, у гласилима на Западу препричавана званична саопштења и изјаве представника за штампу или овлашћених команди НАТО-а, а „извештаји са терена“ употпуњавани су снимцима добијеним од Команде НАТО-а и министарстава одбране, док су изјаве политичара и војних представника за штампу навођени без прекида и без коментара. На пример, када је постало јасно да информација о „хуманитарној катастрофи“ нагло губи веродостојност због немогућности да се на прихватљив начин објасни како се може спречити масовним бомбардовањем, смишљен је у НАТО-у израз „хватање ритма са повећаним ризиком од избијања хуманитарне катастрофе“, којим је покушано правдање повећаног броја цивилних жртава и немилосрдног разарања и уништавања тзв. ланца циљева који воде ка војним, тј. легитимним објектима напада.

⁶ Видети: „Политика“, 4. јуна 1999. године.

Проблем извештавања о рату и ратним разарањима, у ствари, много је већи. У систему извештавања створен је веома сложен подсистем вазалства који више не може да се сакрије. У свом удбенику за борбу против „теорија завера“, писаном за потребе СИА, јер оне „веома штете америчким интересима ширењем неповерења“, Ричард Пајлс препоручује мобилисање локалних прозападних колаборациониста, које отворено назива корисним идиотима, наглашавајући да су они спремни да служе налогодавцу „за мале паре, па и бесплатно“. Нашавши се под ватром заједно са припадницима тзв. ОВК на територији Космета, Џонатан Чарлс је романтично говорио о „људима који сањају да ослободе Косово“ јер им је Косово „симбол наде за етничке Албанце“; новинар телевизије „Канал 5“ понудио је причу о косовским Албанцима који су отишли из Велике Британије да би се придружили „борцима ОВК“, а понашање и изјаве неких бивших српских и црногорских политичара и интелектуалаца, вероватно у нади да ће „после рата“ добити свој део колача од агресора, толико су усклађене са „психолошко-пропагандним оркестром“ Алијансе да је то беспримерно у модерној историји човечанства.⁷ Основно начело стварне и потпуне демократије „*Auditur et altera pars*“ (чујмо и другу страну), очигледно, барем за сада, остало је непознато јавном мњењу „демократског“ Запада.

Циљ таквог наступа НАТО-а и његове пропагандне машинерије није само уништење жртве. Њу треба натерати да пати, да се грчи, да пузи и да, на крају, схвати да је све што јој се чини нажао „за њено добро“. Циљ је, дакле, заробљавање слободе других да би се потврдила сопствена моћ, како је то објаснио Жан-Пол Сартр.⁸

Они који, у недостатку истинитих информација, већ пола века рат виде само као могућност за раст вредности долара на светској берзи и развој сопствене индустрије наоружања не могу разумети да је то што њихова земља чини другим земљама варваризам и уништавање свега што представља живот. Због тога је за њих рат посао који доноси профит. Из истог разлога се развија и монструозни систем диригованог информисања, чија је искључива намена да убеди свет у неопходност рата, јер се њиме повећавају благостање и просперитет сопствене нације. „Али кога је брига како се ствари одвијају, под условом да се одвијају“, рекао је Семјуел Бекет у једној расправи о опортуности „чињења и нечињења“. Многи политичари, аналитички експерти и саветодавци садашњег америчког естаблишмента и руководећих структура НАТО-а, сасвим је очигледно, мисле исто.

Полазећи од претпоставке да наша одбрана „ради на струју“ и да ће бити скоро потпуно онемогућена да дејствује чим се „утикач извуче из зида“, представник за штампу НАТО-а потпуно је игнорисао социјалне и економске последице по цивилно становништво које ће настати после употребе специјалних средстава за уништавање и онеспособљавање извора и преносника електричне енергије. Он је саопштио да су

⁷ Опширније: Милан В. Петковић, *Концепција глобалне диверзије*, „Калеком“, Београд, 1998.

⁸ Жан-Пол Сартр, *Мучнина*, „Просвета“, Београд, 1968.

лидери чланица НАТО-а тек на самиту у Вашингтону, 24. априла 1999. године (дакле, за време прославе педесете годишњице Алијансе), усвојили предлог да се електроенергетски систем СРЈ унесе у списак мета. Међутим, начелник Оперативне дирекције НАТО-а за Европу, генерал Чак Валд, одмах се „оградио“ изјавом да је наређење за бомбардовање издао лично командант НАТО-а за Европу генерал Кларк. Сем тога, очигледно је да портпарол НАТО-а није говорио истину јер су „психолошке припреме“ које је агресор отпочео пре вашингтонског самита показивале да је „Команда Солос“, задужена за психолошко ратовање, из авиона ЕС-130/RR, 193. винга за специјалне операције, разбацивала летке, посебно летак бр. 04-B-03-L004, са злослутном најавом да „неће бити струје“. Портпароли разних нивоа америчког ратног ваздухопловства још 7. априла су наговештавали ударе „специјалним средствима“ по највиталнијим елементима инфраструктуре и енергетском систему. Дакле, изненадне одлуке за дејство по енергетском систему није било.

Истовремено, убрзаван је процес стварања обрнуте слике догађаја, у којој је жртва крива за све што јој се дешава и у којој се агресор појављује као „спасилац потлачених и измучених“, како пише у једном другом летку „Команде Солос“ (02-B-02-L004). Истином су, ипак, узвраћани ударци, јер су чињенице – слике и документи које су одлазиле из СРЈ у свет, ка свим континентима, говориле супротно. „Цео свет је сведок да се над Југославијом и њеним грађанима свакодневно врши злочин против човечности више од 73 дана“, писале су почетком јуна многе новине у Кини, Русији и Аустралији, а и корисници Интернета могли су то исто да закључе „сурфујући“ по текстовима и сликама који су емитовани из Југославије.

Што се тиче правих ратних циљева „неората“, Сједињене Државе, односно НАТО, и Европска унија имају, због различитих мотива и побуда, веома прецизне планове за деловање према различитим деловима европског континента. Међутим, стратегијски значај једног региона није више оно што је некада био. Наиме, нека зона је била стратегијски значајна када је контрола над њом доносила стратегијске предности над противником (војна контрола приступа мору, некој пловној реци, некој природној граници, и слично), посебно када је реч о значајним резервама природних богатстава (нафта, гас, угаљ, гвожђе, вода, племенити метали, ретки минерали) или виталним комуникацијским правцима. У космичкој ери, у периоду мондијализације и експанзије тржишне економије западног типа, која се заснива на примени технолошких достигнућа, таква концепција стратегијског значаја појединих региона је умногоме нарушена. Бројни аналитичари, због тога, постављају питање да ли простор СР Југославије, прецизније – простор Републике Србије (посебно њене јужне покрајине), има толики значај да је због њега требало да се води рат.⁹

⁹ Опширније: Алвин и Хајди Тофлер, *Рат и антират*, „Паидеиа“, Београд, 1998; Милан В. Петковић, *Геополитичке паралеле на прагу XXI века*, „Калекон“, Београд, 1997, и друго.

Европска унија је проценила да политички хаос на простору СРЈ (Србије и Космета у њој) прети Европи, да је то простор на којем влада традиционална несигурност још од времена актуелности тзв. Источног питања, 1875. године, да са тог простора стално притичу емигранти, са свим пратећим недаћама, да мафија настоји да загосподари јужним и југозападним деловима Балканског полуострва и успостави на том простору своје филијале на путу дроге од Далеког истока, преко Блиског истока, до тзв. срца Европе (Немачка, Француска и Швајцарска), и да на Балкану постоје поједине државе које желе да сачувају своју аутономност и независност у одлучивању о виталним функцијама сопственог опстанка, што је у супротности с општим правцем експанзије хегемонизма Запада над Европом.

За САД Космет нема никакав стратегијски значај, тј. тај регион нема витални значај за америчку државу. Међутим, јужна српска покрајина и мере које је југословенска држава предузела ради заштите српског и црногорског народа од дивљања шиптарских терориста искористени су да би се, под изговором заштите цивила и спречавања хуманитарне катастрофе, ангажовао НАТО и тако доказала свету неопходност опстанка те анахроне војне алијансе, која је требало да нестане с нестанком Варшавског уговора, јер је и била створена да би се супротставила нападу Совјетског Савеза и земаља тзв. реалног социјализма на западноевропске земље, односно на Сједињене Државе.¹⁰

Закључак

Балкан за велике силе у 20. веку (изузетак Аустроугарска) није био подручје за које су имале прворазредни интерес. Ипак, његова стратешка вредност чинила га је веома значајним у плановима и практичним акцијама великих сила, од Немачке и Совјетског Савеза до Сједињених Америчких Држава.

Сасвим је сигурно да Американци имају стручне тимове који већ деценијама разрађују све могућности развика и кретања различитих процеса у свим деловима света, па самим тим и на Балкану (треба се сетити разних „ратних игара“ још из седамдесетих година 20. века о распаду југословенске државе или СССР-а, као и размишљања Бжежинског, Кисинџера, Фукујаме, Шафранског, Еспозита и других), јер њихова визија мондијализма обухвата, без изузетка, целокупну планету.

Бројни амерички високостручни и утицајни тимови стварају и виртуелне ситуације које једног дана, барем у неким деловима, могу да постану стварне. У ситуацији каква је сада, са несумњивом великом превагом у снази и утицају САД, и с обзиром на тенденције њихове спољне политике, треба узимати у обзир и њихову жељу да „редефинишу“ у своју корист статус „недефинисаних простора“, каквим се, на

¹⁰ Опширније: Група аутора, *Сигурност чрез партњорство и интеграција*, Софија, 1996; Милан В. Петковић, *Геополитичке паралеле на прагу XXI века*, исто; „Le monde diplomatique“, Paris, Juin 1999; „Политика“, Београд, 5. јун 1999.

жалост, сматра и простор претходне Југославије, па и Савезне Републике Југославије. Последица је чита: у Европи, као и свуда у свету, у име мондијализма и уједначавања стандарда понашања према америчком узору, мали народи и неразвијене земље присиљавају се да се одрекну свог суверенитета, па чак и делова својих националних територија, да би се „заокружиле“ неке територијалне целине према замисли „заштитника“.

Прихватањем захтева и ултиматума угрожене земље падају под „заштиту“ великих сила, којима затим плаћају за властиту „сигурност“ иако је свакоме јасно да САД и њихови савезници не воде рачуна о стабилности и миру у свету када је реч о убирању профита, пласирању капитала и ширењу тржишта. Алузија на Фукујамино „планетарно село“ је очигледна. Њиме би се управљало из Вашингтона, а да ли је то изводљиво, остаје да се види.